

אחרי מות, קדושים (63)

אחרי מות

אחרי מות שני בני אהרן בקרבם (טז, א)

כיון שראה איוב מיתת שני בני אהרן אמר (איוב לו, א) :
אף לזאת יחרד לבי (מדרש, ויק"ר ב, ה).

מה ענין איוב למיתת בני אהרן. אמרו חז"ל : שלשה היו באותה עצה, בלעם ואיוב ויתרו, איוב ששתק נידון ביסורין (סוטה יא.). סבר איוב כי שתיקתו אין בה משום פגם ולפיכך לא חייב עליה. והנה אמרו חז"ל : כבר היו משה ואהרן מהלכין בדרך ונדב ואביהוא מהלכין אחריהן וכל ישראל אחריהן. אמר לו נדב לאביהוא : אימתי ימותו שני זקנים הללו ואני ואתה ננהיג את הדור. אמר להן הקב"ה : נראה מי קובר את מי. (סנהדרין נב.). לכאורה, נדב הוא לבדו חטא בדיבורו, ואילו אביהוא לא עשה ולא כלום. לפיכך, מן העונש שבא על שני בני אהרן הרי לנו ראייה, שגם שתיקה נחשבת כחטא ועוון, ועונשו של השומע ושותק כעונשו של החוטא בפיו. על כן, כיון שראה איוב מיתת שני בני אהרן, גם אביהוא ששתק, מיד "אף לזאת יחרד לבי".

רב רובין זצ"ל "טללי אורות" בשם החיד"א "נחל קדומים"

ב"זאת" תשובה, תפילה וצדקה

בזאת יבא אהרן אל הקדש (טז, ג)

בתפילת מוסף של הימים הנוראים אומרים : "ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה", ובמחזור מעל המילה תשובה כתוב צום מעל תפילה כתוב קול, ומעל צדקה כתוב ממון. "צום" בגימטריא 136, "קול" בגימטריא 136, וגם "ממון" בגימטריא 136 הכל 408 גם הגימטריא של "זאת" 408. לפי זה דורשים הפסוק : "בזאת יבא אהרן אל הקדש", באיזו זכות בא הכהן אל הקודש לבקש כפרה על עם ישראל ? ב"זאת", בזכות ה' צום קול ממון. דבר זה מרומז גם בתוך פרק "לדוד ה' אורי וישעי" (תהלים כז) הנאמר על ידינו בחודש אלול : "אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח", "בזאת", היינו בתשובה, בתפילה ובצדקה. הם אלו שבכוחם לעזור ובהם יש לבטוח.

ומתוך האור

פי ביום הנה יכפר עליכם לטהר אתכם מפל חטאתיכם לפני ה' תטהרו. (טז, ל)

יש להבין, מדוע צריך עוד "טהרה" אחר "כפרה" ? וכן יש לדקדק, מה טעם כפל הפסוק לשון טהרה פעמיים,

גם "לטהר אתכם" וגם "תטהרו". יש לומר : אמרו רבותינו (יומא פו.) : כי בכוחה של תשובה להפוך זדונות לזכויות והנה ללשון "טהרה" יש שתי משמעויות, האחת, הסרת הזוהמה והפסולת, כמו "זהב טהור", שהוא זך ונקי מכל סיג ופסולת. השנייה, זוהר וצחות, כדברי הכתוב (שמות כד, י) "וכעצם השמים לטהר". כנגד שתי משמעויות אלו דיבר הכתוב : "מפל חטאתיכם לפני ה' תטהרו", אם אתם תשתדלו להיטהר ולהסיר מכם כל פסולת וזוהמת החטאים והפשעים, אזי "פי ביום הנה יכפר עליכם לטהר אתכם" ה' יסיר וינקה את כל חטאתיכם, ולא עוד אלא שהמלוכלך עצמו יתהפך להיות מצוחצח ומזהיר, כי הזדון עצמו יתהפך לזכות.

רב רובין זצ"ל בספרו שנים "מקרא" בשם "הכתב הקבלה"

קדושים

איש אמו ואביו תיראו ואת שבתתי תשמרו... אל תפנו אל האלילים (יט, ג-ד)

בספר "בנין דוד" ביאר את סמיכות הפסוקים שמתחילה אמר "איש אמו ואביו תיראו", א"כ מוכח דאזלינן בתר רובא דאי לאו דאזלינן בתר רובא אזי יכול להיות שהוא לאו אביו, כדאיתא בחולין (יא.), ואמרין (שבת סט.): ההולך למדבר ואינו יודע מתי שבת, מונה שבעה ימים מיום שנתן אל לבו שכחתו ומקדש השביעי בקידוש והבדלה. ואם יש לו ממה להתפרנס אסור לו לעשות מלאכה כלל. וכן פסקינן באו"ח (סימן שד"מ ס"א). והקשה המ"א (שם), אמאי לא אזלינן בתר רוב ימים אשר הם חול. ותירץ שזה מקרי קבוע. וזה שאמר הפסוק, אע"ג שמ"איש אמו ואביו תיראו" מוכח דאזלינן בתר רובא אפילו הכי "ואת שבתתי תשמרו", היינו אם יש לכם ספק מתי שבת לא תעשו מלאכה כלל בכל הימים, דלא אזלינן בתר רובא, משום שהוא קבוע, וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי. אך מזה דמוכח דאזלינן בתר רובא ח"ו יבואו לטעות דצריך לעבוד ע"ז ח"ו. דאיתא (ויק"ר פרק ד' סי' ו') : שאל גוי אחת את רב יהושע בן קרחה, כתיב בתורתכם "אחרי רבים להטות", ואנחנו מרובים, מפני מה אין אתם משווין עמנו בע"ז וכו'. והשיב לתלמידיו, ביעקב היו ע' נפש דכתיב (שמות א, ה) "ויהי כל נפש יוצאי ירך יעקב שבעים נפש וכו'...", לפי שעובדים לא-ל אחד, אבל בעשו שש נפשות וכתיב "כל נפש ביתו" (בראשית לו, ו), לפי שעובדין לאלהות הרבה, שכל אומה עובדת לאלוה אחר. אם כן אין כאן רוב, וזה שאמר : "אל תפנו אל האלילים", שלא ילכו אחר הרוב לעבוד ע"ז.

להתענות באהבתך

כלל מצות "ואהבת", גדול בתורה!

וְאֶהְבֶּתָּ לְרֵעֶךָ כָּמוֹךָ (יט, יח)

אמר רבי עקיבא: זה כלל גדול בתורה (רש"י, תורת כהנים), יש לפרש על פי מעשה הנודע שהובא בגמרא (שבת לא.): שוב מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי, אמר לו: גיירני על מנת שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת, דחפו באמת הבנין שבידו, בא לפני הלל, גיירה. אמר לו: **"דעלך סני לחברך לא תעביד זו היא כל התורה כולה, ואידך, פירושה הוא, זיל גמור"**.

ולכאורה המאמר הזה תמוה הוא מאוד: איך יכול היה הלל לומר שזו כל התורה כולה, והלא ישנן מצוות רבות שהן בין אדם למקום ולמצוות אלו אין כל קשר עם **"וְאֶהְבֶּתָּ לְרֵעֶךָ כָּמוֹךָ"**? מפרשי הש"ס כבר הוקשו בכך, (ואכן רש"י על אתר הסמך לכך את הפסוק (משלי כז): **"רַעַךְ וְרֵעֶךָ אֶבְיץ אֶל תַּעֲזֹב"**, והיינו ש"רַעַךְ" האמור בפסוק כוונתו להקב"ה שאל תעבור על דבריו שהרי עליך שנאוי שיעבור חבריך על דבריך, ולפי זה לא קשה).

אולם נראה לומר שכוונת הלל היתה לומר לאותו נכרי, שהאזהב את זולתו, עליו לשמור את עצמו מכל חטא ועוון, שכך חטאי האדם גורמים הם רעה לא רק לעצמו אלא לכל העולם. ומשום כך אמר הלל לאותו נכרי **"זו"**, כדי לקיים כהוגן מצוה זו, **"כל התורה כולה"** שצריך ללמוד את כל התורה כולה כדי לקיים את מצות **"ואהבת לרעך כמוך"**, ושאר כל המצוות **"פירושה הוא"**, כלומר: הרי הם כפירושים על מצוה זו, וממילא **"זיל גמור"**, עליך ללכת ולעסוק בתורה, כדי שתוכל לקיים מצות **"ואהבת לרעך כמוך"**. זו כוונת רש"י באומרו **"זו כלל גדול בתורה"**: כלומר: כללה של מצוה זו היא: **"גדול בתורה"**, כי צריך ללמוד כל התורה כולה כדי לדעת את פירוש מצוה זו על בוריה ואיך לקיימה, כי תלויים בה תילי תילים של הלכות והיא מסתעפת לכל תרי"ג מצוות שבתורה, כי על ידה הוא נזהר שלא לעבור על שום עבירה, כדי שלא יסבלו אחרים על ידו. וכדי להגיע למידה זו, אמר הלל לאותו נכרי, זיל גמור

כמוצא שלל רב

לא תאכלו על תהם (יט, כו)

לא תאכלו קודם שתתפללו על דמכם (סהנדרין עג). עיקר חייו של האדם הוא הדם, ולפיכך עצם שמו הוא דם, אלא כיון שהוא מתפלל לפני יחידו של עולם מתוסף לו אל"ף לשמו והא נקרא אדם, אבל אם איננו מתפלל לפני השם יתברך נשאר עליו השם דם, על כן אמרה תורה: **"לא תאכלו על תהם"**, על תאכלו לפני התפילה בעוד אתם נקראים בשם דם.

מעניה של תורה בשם "המגיד ממזריטש"

הלכה: אכל אכילה גסה ומצטער, האם מברך ברהמ"ז

שאלה: אדם שאכל הרבה, וכעת המזון מצער אותו ולוחץ את מעיו, ולא נהנה, האם יברך ברכת המזון?

תשובה: לכאורה בשעה שאכל די ספוקו נתחייב כבר בברכת המזון ואין מי שיפקיע חיוב זה. אך מאידך הרי שנינו שאם הקיא מה שאכל אינו יכול לברך דהוי כאילו הוא אחר שיעור עיכול. יעוין בשערי תשובה רח' שכתב: ...ושוב הקיא, לא יברך ברכה אחרונה דלא גרע מנתעכל. אם כן יתכן דה"ה אם אכל לאחר שבעו אכילה גסה א"כ השחית את שבעו, והפכו לנזק הגוף ועתה הוא במצב שאין כאן על מה להודות, והתורה אמרה ואכלת ושבעת וברכת, ולא ואכלת וקצתה ממזונך. וצ"ע. ודעת הרב חיים קניבסיקי שליט"א אמר שלדעתו ברור שחייב לברך.

ספר "ברכי נפשי" שמות שו"ת טו'

פתגם: עצה היא הדבר היחיד שקל יותר לתת מלקבל.

ספר "שמחלה"

חקירה: ביטול ברוב

בטול ברוב רק מסלק את האיסור, מהמיעוט, או גם נותן לו את מעלת הרוב, ונפק"מ האם היתר מתבטל באיסור והופך לאיסור (הגר"ש שקאפ ב"מ ז' ד"ה והנה לענין, שיעורי ר' שמואל ב"מ ח"א עמוד קג).

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: לא הרי זה כהרי זה

הצדיק רבי יחיאל מאוטרובצה היה מרבה בצומות, לרבות גם בשבת. פעם אחת הוכיח רבי יחיאל יהודי אחת, על שהוא מזלזל בשמירת שבת. העיז הלה פניו ואמר: גם הרבי מזלזל בשמירת שבת. הכיצד? תמה הצדיק. וכי תענית בשבת אין בו משום עבירה? לא הרי זה כהרי זה, השיב לו הצדיק, אינו דומה, חילול שבת שלי לחילול שבת שלך. שממך ילמדו אחרים לעשות כמותך, ואילו ממני לא ילמד איש לעשות כמוני.

ספר "חד וחלק" חלק ג'

שבת שלום!

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים. לעילוי נשמת של ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל.

